

OPIEKUN KATOLICKI

Nr 21.

W pracy i oświacie, przyszłość nasza!

Rok XVI.

Bytom (Beuthen O./S.) dnia 13 marca 1889.

„Opiekun Katolicki“, (dawniej „Gazeta Górnoszlaska“) wychodzi co srode i sobote
Przedpłata kwart lna wynosi na pocztach jak i dla miejscowych 1 markę; w Austrii
z przesyłką 75 cent.; w Ameryce 1/2 dolara.

Listy nadsyłać należy franko pod adresem: Redakcyja lub Ekspedycyja „Opiekuna
Katolickiego“ w Bytomiu (Beuthen O./S.) Dyngosstrasse 27.

Za ogłoszenia płaci się od wiersza petytowego lub zajętego miejsca 20 fen.

Ogłoszenia przyjmuje Ekspedycyja w miejscu, jako też i w Wroclawiu Rudol
Messe oraz Haasenstein & Vogler w Berlinie i Hamburgu. — W War-
szawie Rajchman i Frencler, ulica Senatorska Nr. 18. — W Frankfurcie
n. M. Daube & Co. — W Paryżu i na całą Franc. A. Sławiński Paris
Rue Véseléy Nr. 3.

Rękopisma nadesłane Redakcyi nie zwracają się, lecz bywają niszczone.

Bytom, dnia 12 marca.

Postanowiono zreorganizować flotę angielską na wielką skalę. Projekt przedłożony Izbie niższej proponuje budowę nie mniej jak 70 okrętów wojennych. Według oświadczenia ministra marynarki lorda Hamiltona, mają się one składać z 8 okrętów wojennych pierwszej klasy, dwóch okrętów drugiej klasy, 9 krzyżowców pierwszej klasy i 29 mniejszych krzyżowców i 4 krzyżowców innej kategorii, wreszcie z 18 kanonierek dla torpedów. Połowa tych okrętów ma być zbudowana na warsztatach rządowych, a druga połowa na warsztatach prywatnych. Budowa wszystkich okrętów ma być w przeciągu 4 i pół lat ukończoną. Projekt ten jest tak przedłożony, że albo zostanie w zupełności przyjęty, albo też zupełnie odrzucony. Kanclerz urzędu skarbu Goschen oświadczył, że koszta budowy rozdzielone będą na lat siedm, że płacący podatki w ciągu najbliższych czterech lat na budowę okrętu zapłacą rocznie dwa miliony, a w następnych latach po 1,400,000 funtów szterlingów; zaciągnięcie pożyczki jest niepotrzebne. Debaty odroczone do 21 b. m.

Ustąpienie króla Milana.

Członek rządu Mijatowicz rozesłał do reprezentantów serbskich zagranicą następującą depezę: „Ekscellencyo! Mam honor donieść, że J. król. Mość manifestem wystosowanym do narodu oświadczył, iż zrzeka się tronu serbskiego na korzyść swego syna. Na skutek tego aktu J. król. Mości wstąpił ks. następca tronu, jako Aleksander I. król serbski, na tron serbski. W czasie jego małoletności wykonywaną będzie władza królewska w jego imieniu przez regencyę, jaką król Milan w myśl konstytucyi ustanowił, a która składa się z Risticza i z generałów Proticza i Belimarkowicza. Oddanie władzy królewskiej odbyło się onegdaj w południe w sposób uroczysty w królewskim pałacu. Wszędzie w kraju panuje zupełny spokój i porządek.

podp. Mijatowicz.

Co do przebiegu ceremonii abdykacyjnej, donoszą z Belgradu: Po uroczystem nabożeństwie, odprawionem z okazji rocznicy proklamacyi Serbii jako królestwa, udał się król, otoczony całym dworem, do konaku, by tu przyjąć w obecności ministrów Kristicza i Mijatowicza, życzenia obcych posłów. Król Milan podziękował ciału dyplomatycznemu i rzekł:

„Mości Panowie! Najserdeczniej dziękuję za wasze życzenia. Przepraszam was jednakże, jestem bardzo zajęty i donoszę wam, że zdecydowałem się abdykować. Manifest, który wydanym zostanie, wyjaśni wam powody, które mną kierowały.“

Następnie pożegnał się król z osłupiałymi i niezmiernie wzruszonymi obcymi reprezentantami, i udał się do bocznego pokoju, gdzie się zbrali członkowie gabinetu, rady stanu, korpus oficerski i przywódcy stronnictw. Król wszedł w towarzystwie księcia następcy tronu, który po lewej stronie stanął. Drżącym głosem odczytał król ukaz, w którym wypowiada abdykacyę, syna swego królem ogłasza i do jego pełnoletności Risticza, Belimarkowicza i Proticza regentami ustanawia. Po przeczytaniu ukazu wznosił król okrzyk „żiwio!“ do nowego króla, który to okrzyk obecni powtórzyli. Nowy król ustawił się po prawej stronie swego ojca, po czem tenże miał do niego bardzo wzruszającą przemowę. Milan powiedział, że ma jeszcze prawo udzielania rad nowemu królowi, który zawsze wspólnie z narodem swym pracować, swych doradców z jądra narodu wybierać, a ambitnym fałszywym ludziom nie dowierzać powinien. Milan wypowiada życzenie, aby syn jego otoczonym był debreimi radcami i przyczynił się do tego, aby do szeregu sławnych panujących serbskich nowego członka przysporzył.

Potem wykonał Milan przysięgę wierności w ręce swego następcy, któremu jako pierwszy poddany wierność ślubował. Po ucałowaniu nowego króla i trzech regentów opuścił Milan wzruszonych zebranych.

Król Aleksander I. stał w czasie całej uroczystości poważny i wyprostowany.

Jest rzeczą niemożliwą skreślić wrażenie, jakie zdarzenie to w Belgradzie wywołało. Na rozkaz prezesa ministrów wezwano wszystkich prefektów i szefów policyi z całej Serbii na godzinę 12 w południe do urzędów telegraficznych, gdzie zakomunikowano im abdykacyę króla. Wszystkie wojska i urzędnicy państwowi wykonali natychmiast przysięgę na wierność nowemu monarsze.

Milan zachowa rangę generalską. Wieczorem złożył metropolicie Teodezemu półgodzinną wizytę. Stósunki finansowe króla uregulowane zostaną w sposób następujący: lista cywilna króla wynosiła rocznie 1,200,000 franków. Suma ta zostanie podzieloną, jedną połowę otrzymał król Milan, drugą połowę król Aleksander. 180,000 fr. pensyi dla regentów płacić będzie król Aleksander.

O NADUŻYWANIU ALKOHOLU.

Jest rzeczą pewną, że używanie alkoholu czyli wyszekeu, przybrało w ostatnich czasach olbrzymie rozmiary we wszystkich cywilizowanych krajach. Sprawą tą nawet wykształceni ludzie za mało się zajmują; nie widzą niebezpieczeństwa zagrażającego z powodu pijaństwa całemu rodowi ludzkiemu. Dotychczas zanadto zajmowano się alkoholem, jako przedmiotem opodatkowania, a za mało uważano go jako truciznę. Jest on bezwarunkowo trucizną, i to spowodującą okropne skutki. Większa część chorób bierze z alkoholu początek, a nagłe przypadki śmierci skutkiem paraliżu mózgowego, porażenia płuc lub mózgu, tylko alkoholowi przypisywać należy. Według twierdzenia angielskich lekarzy połowę wszystkich dzisiejszych chorób spowoduje wyszekeu, szczególnie zaś obłądzenie, a nawet i zupełne szaleństwo. We większej części cywilizowanych krajów 20—40 procent wszystkich obłąkanych i chorych pochodzi z nadużycia alkoholu. A najokropniejszem to jeszcze, że choroby nim wywołane przechodzą z rodziców na dzieci. W Anglii np. obliczono, że na 300 dzieci obłąkanych było 145 takich, których rodzice byli nałogowymi pijakami.

W Zjednoczonych Stanach północnej Ameryki od roku 1860—70 pijaństwo zaprowadziło 150,000 ludzi do więzień i domów karnych, było przyczyną 3,000 samobójstw i zrobiło 200,000 kobiet wdowami, a milion dzieci sierotami. Ileż to nieszczęść, ileż zbrodni i zniszczenia szczęścia domowego wywołała jadowna gorzałka!

Lekarze na kongresie w Wiedniu w r. 1877 jednomyślnie uchwalili, że pijaństwo trzeba zwalczać jak najusilniej i najprędzej, jeżeli cały ród ludzki nie ma ulec z gubnym jego skutkom. Chcąc zle zwalczyć, trzeba poznać jego źródło; kongres wiedeński badał przyczyny tak zagrażającego pijaństwa. Jednomyślnie uznano za przyczynę nieczystość okowity używanej do picia, niską cenę okowity i zbyt wielką ilość szynków. Uchwalono więc zakładać „Towarzystwa wstrzeźmieliwości“, zastępować gerzałki innemi napojami (jak kawą), urządzać zakłady lecznicze dla pijaków, ścisły nadzór zaprowadzić nad szynkami, dokładne oczyszczenia spirytusu od „fuzlu“, po polsku „niedogonu“; wreszcie uchwalono, że sądy nałogowych pijaków winny brać pod karę.

W Szwajcaryi, w Genewie, założone w roku 1877 Towarzystwo wstrzeźmieliwości, które rozszerzyło błogą czynność i poza granicę Szwajcaryi. Towarzystwu temu zawdzięcza Szwajcaryja znaczne zmniejszenie pijaństwa; w latach ostatnich w Niemczech w r. 1883 również założone podobne towarzystwo, liczące obecnie 10 tysięcy członków.

Najlepiej jednak zwalczają pijaństwo w Szwecyi i Norwegii. W Szwecyi przed pięćdziesięciu

lata przypadła na głowę ludności 54 litrów okowity; dzisiaj zaś przypada na głowę już tylko 8 litrów. W Norwegii liżone przed pięćdziesięciami laty na głowę ludności 16 litrów okowity, dzisiaj spadła ta liczba na 3 i pół litra. Z wszystkich europejskich i pozaeuropejskich narodów zajmuje Norwegia pierwsze pod tym względem miejsce.

Dowiedziona jest rzeczą, że wpływ alkoholu tem jest szkodliwszym, im więcej zawiera „niedogonu“ (fuzlu). W całej Szwecji przestrzegają władze tego, aby tylko zupełnie czysty, wolny od niedogonu spirytus był sprzedawany. Obliczenia statystyczne wykazują, iż od czasu, że dziesięciokrotnie oczyszczony spirytus jest sprzedawany, przypadki obłądzenia opilczego zmniejszyły się o połowę.

W cesarstwie niemieckim zwrócił urząd zdrowia w ostatnim czasie pilniejszą uwagę na tę sprawę dokładnego oczyszczania okowity. Najwięcej niezanieczyszczony niedogonem spirytus dostarczały Prusy Zachodnie, Wschodnie i Wielkie Księstwo Poznańskie.

Przypatrzmy się wreszcie sprawie ograniczenia liczby szynkwoni. We Francji wzmogło się pijaństwo bardzo znacznie, odkąd zniesiono wydane za Napoleona III prawo wyszynkowe, dozwalające prefektom znosić szynkowanie i cofać udzielone konsensy.

W Anglii również ostro zwalczają pijaństwo. Osobne prawo przepisuje, aby każda gmina oświadczała corocznie, czy w ogóle chce mieć szynkownie i ile ich ma być dozwolonych. W Holandji uznano za rzecz konieczną ograniczenie wolności szynkowania. Wydano tam w roku 1881 prawo regulujące liczbę szynków w stosunku do liczby ludności. Skutkiem tego prawa liczba szynków od r. 1886 zmniejszyła się o dwanaście tysięcy!!

U nas również powinny gminy dążyć do ograniczenia szynkwoni, a wtedy zmniejszą się wydatki na ubogich w niektórych gminach, dochodzące sum bajecznych, a wzmoże się ogólny dobrobyt.

Z okolicy Kórniku przytaczamy piękny przykład, jaki dało w tej mierze kilka gmin tamtejszych. Są to gminy Dębiec, Pierzchno i Janiszewo, które z własnego popędu i dobrze zrozumianego interesu zniosły karczmę gmińskie. Oby więcej gmin tak wiejskich, jak i miejskich poszły za ich przykładem.

Artykuł powyższy zaczerpnięty jest z „Dzien-

nika „Poznańskiego.“ Nie mylimy się zapewne, iż nadesłano go z Towarzystwa „wstrzemięzliwości“ w Kórniku, które wiele działa i pisze, aby wytepić zgubny nałóg pijaństwa, zabijający ludzi na ciele i duszy.

Gdyby nasi włościanie chcieli więcej niż dotąd zajmować się sadzeniem drzewek owocowych, natenczas starannem ich pielęgnowaniem w krótkim czasie mogliby mieć z własnych owoców znakomite napoje, jak „gruszczyk“, „jabłecznik“ itd., nie szkodzące zdrowiu ani kieszeni, a daleko smaczniejsze od truciizny, jaką jest gorzałka! W Niemczech i we Francji nie tylko włościanie sprzedają owoce z niewielkich swych ogrodów i biorą za nie ładne pieniądze, ale wyrabiają wina owocowe, starczące rodzinie na rok cały. I u nas to zrobiłby się daleko, potrzeba tylko dobrych chęci. (Wielkp.)

Przegląd polityczny.

[NIEMCY.]

Berlin. W pruskiej izbie sejmowej toczyły się dnia 7 b. m. obrady nad etatem ministerstwa oświecenia, a zwłaszcza o funduszach udzielanych ze skarbu państwa wyższym zakładom naukowym.

— Cesarskie manewra odbędą się w jesieni r. b. w okolicy Minden. Operować będą dwa korpusy, siódmy i dziesiąty.

— Na strejki robotników zanosi się w Berlinie i wielu innych miastach niemieckich. Wielcy przemysłowcy w Altonie i okolicy postanowili zaprowadzić „czarne listy“, w których będą umieszczone nazwiska strejkujących robotników. Nie wolno będzie przedsiębiorcom przyjmować do pracy takich robotników, a jeżeli ich niewiedząc przyjęli, to muszą ich zwolnić od pracy, i w ogóle w przyszłości nawet nie dać im roboty. Zachęcanie do strejków wychodzi z pewnością od socjalistów, — oni w tej mętnej wodzie najskuteczniej zapuszczają swe sieci!

ZIEMIE POLSKIE.

Z Warszawy. Austriackie władze pograniczne, jak donosi „Kur. Warsz.“, wprowadziły nowe obostrzenia paszportowe. Tak zwane „półpaski“, czyli kartki ośmiedniowe, wydawane przez

Ludzkość zaś rodzi się z religii, z nauki Chrystusa, przypieczętowanej poświęceniem się dla wszystkich ludzi; ta tylko religia zwalczyła ciemnotę pojęć i ułagodziła dzikość pogan, z których niektórzy nazywali się oświeconymi dla tego, że mieli u siebie naukę, sztuki i różne umiejętności na to, aby one im służyły do ujarzmania drugich narodów, którzy od nich byli ciemniejszymi, lub równych im wynalazków nie mieli. A jednakże ciż pogańscy Rzymianie mieli także swoją religię, lecz religia religii nie równa. I tak według ich wyobrażenia, ludźmi rządziło dwanaście bożków, i ci bożkowie mieszkający w chmurach, schodzili nieraz na ziemię i począwszy od najstarszego Jowisza, różnych się drożdności, oszustw i zdrań dopuszczali. Mogliż więc wyznawcy takiej religii mieć nacechowane ludzkością dążności? — Każdy zresztą prawie naród, prócz Izraelitów, miał niegdyś u siebie religię, co się na cześć białwanów, wyobrażających bożków, zasadzało. — I tak, Germanie, przodkowie dzisiejszych Niemców, między innymi mieli Wodana; krwawego bożka wojny, na cześć którego zabijali jeńców wziętych do niewoli na wojnie. U Słowian, a więc i u nas, najstarszym bóstwem był tak nazywany Jesse *prawy*; gdy karał ludzi, zwano go *pierunem*; uważano go jako jedynego władcę świata, wyobrażano sobie nawet, że schodził on w postaci dziadka na ziemię, obcował z ludźmi, dając im i ich rodom szczęście, ztąd też nazywa-

naczelników powiatów: częstochowskiego, olkuskiego, miechowskiego i będzińskiego, nie są przez komisarzy austriackich uwzględniane, o ile nie mają wizy konsula. Powyższe żądanie równa się skasowaniu kartek, trudno bowiem przysyłać półpaski aż do Warszawy i tracić na czasie, oraz wydatkować kilka rubli. Mieszkańcy pogranicza austriackiego w okolicy Maczek, zmuszeni są teraz przejeżdżać przez komory pruskie, gdzie kartki bez wizy są przyjmowane, a następnie z Prus, nie pytani o żadne dowody legitymacyjne, dostają się do Austrii.

ROSYA.

Car wydał ukaz, według którego skargi na wykroczenie w urzędzie członków rady państwa, ministrów i najwyższych urzędników administracyjnych, mają mu być przedkładane. Car przedłoży je następnie wydziałowi rady państwa. — Sprawy te rozstrzygać będzie najwyższy trybunał karny, którego członków w każdym poszczególnym przypadku mianować będzie car.

AUSTRYA.

Cesarz austriacki wraz z dworem przeności się w połowie bieżącego miesiąca z Pesztu do Wiednia. Później wyjedzie na kilka tygodni nad morze Adryatyckie.

FRANCYA.

Z Paryża donoszą, że ks. Aumale otrzymał w dniu 6 b. m. zawiadomienie, że prezydent Carnot podpisał dekret, zezwalający księciu na powrót do Francji. Dekret ten ma być w dzienniku urzędowym ogłoszony. Księżę Aumale przeniesie się do zamku Chantilly, lecz nie zamieszka w Paryżu, by ile możliwości znajdować się zdala od polityki.

— Na środowym posiedzeniu rady ministrów uchwalono obchodzić w maju dwa wielkie święta; pierwsze święto obchodzić się będzie w dniu 5 maja w Wersalu, jako w setną rocznicę zebrań się stanów państwa, a drugie w dniu 6 maja na otwarcie wystawy powszechnej.

W SZWAJCARYI

wybuchły rozruchy. Rząd szwajcarski nakazał pułkownikowi Borelowi czuwać nad bezpieczeństwem publicznem.

no go czasem Dadzi-bogiem, to jest bogiem dawania.

Jaki więc był naród, taką sobie też wyrabiał religię. — Wracając do dawnych Rzymian, widzimy, że oni w samolubnej swojej chciwości owdanie światem, znali tylko siłę żelaza i ognia, i to nie tylko dla nasycenia swej zemsty, ale i także dla rozbicia sobie przyjemności. Okrucieństwo ich rozciągało się nawet i do zwierząt, które tysiącami padały na to, aby im dostarczyły kilka godzin przyjemności, widokiem swej krwi i rozszarpanego ciała...

Widowiska te kwawe odbywały się w miejscu tak nazwanem „Kolizeum“, niby w teatrze, nad którym jednak nie było dachu, tylko składał go mur niezmiernie wysoki i długi, idący w poprzek czyli w amfiteatrze, a wewnątrz którego były dokota coraz wyższe siedzenia dla widzów. Początkowo nazywano ten głośny amfiteatr „Kolosseum“, a to od posagu kolosałego, czyli ogromnego, wyobrażającego cesarza Nerona, który to posąg stał właśnie blisko tego miejsca. Amfiteatr miał być zbudowany za cesarza rzymskiego Wespazjana; 12,000 tak chrześcijan, jak i żydów pracowało około niego.

Obwód tej budowy wynosił 1,612 stóp, czyli 606 łokci. W wieku XIII, po narodzeniu Chrystusa papież Paweł II, stawiając pałac Marka, kazał użyć kamieni z górnej części Kolizeum na zbudowanie tego pałacu; lecz część niższa przez

LUDZKOŚĆ I BARBARZYŃSTWO

ORAZ

Wspomnienie o dawnym Rzymie.

Wielu z naszych czytelników zapewne nie wie o miejscowości dawnego Rzymu, gdzie za czasów pogańskich, odbywały się krwawe widowiska z rozszarpywanych zwierząt i ludzi. Działo się wtenczas, gdy naród rzymski był niby najoświecalszym na całej kuli ziemskiej, gdy Cesarzowie rzymscy władali całym światem, i wielce popierali u siebie nauki i sztuki, a wojsko ich co do porządku i uzbrojenia przewyższało wszystkie wojska na ówczesnym świecie. Błędem jednakże byłoby wielkim utrzymywać, że oświata istotna zależy tylko na samych naukach, sztukach, rolnictwie i wynalazkach; bo oto dawny już nawet Rzym inaczej nas przekonywa o tem. Wszystko to nie wystarczy, aby szczęście zapewnić ludziom. Tylko ludzkość, albo inaczej powiedziawszy, tylko uczucia poczciwe, uczynki szlachetne, słowem moralność — przynosi nam szczęście i stawia nas na drodze zbawienia.

Wiadomości miejscowe i potoczne.

Bytom. W roku zeszłym opuściło Ślązk, udając się do Ameryki i t. p. 1,219 mężczyzn i 1,021 kobiet.

— Na wszystkich stacjach kolei żelaznej będzie ustawiony prywatny automat, czyli przyrząd, gdzie po wrzuceniu 10 fen. wysunie się polisa zabezpieczająca tę osobę na wypadek wypadku na kolei żelaznej aż do 1,000 M.—Takie przyrządy mamy dziś w większych miastach, gdzie za 10 fen. można się zważyć, siły próbować, wysuwa się czekolada, cygara, a nawet po wielkich restauracjach nalewa się koniak. Przy tramwajach (kolei konna) w Ameryce zrobiono próbę usuwającą kontrolę i sprzedaż biletów; siedzenia się same podnoszą w górę, a kto chce zająć miejsce, wsuwa w peręcz w otwór pieniądź odpowiedni, poczem siedzenie się zniża i pozwala podróżnemu miejsce zająć. Gdy osoba wstanie, kłapa siedzenia znów się sama w górę podnosi, a opada, gdy nowy pieniądź w otwór włożono.

— „Związek śpiewaków-Niemców“ odbędzie swój zjazd w Bytomiu roku 1891, w przyszłym roku w Wiedniu.

— Tarnowskie Góry. Tutejszy stary gmach sądowy nabył kupiec Adolf Baum za 61,000 M. Nowy będzie wybudowany prawdopodobnie na ulicy lublinieckiej.

+ Mysłowice. Tutejszy uczeń rzeźnicki (marsarski) Zaluski, mając oczyścić konia swego pryncypala, uwiązał tegoż za język. Koń rzucając się urwał sobie język i musiano go dobić. Ucznia tege czeka zasłużona ciężka kara.

γ Katowice. Jak obiega pogłoska, huty, kopalnie itp. mają przejść na własność towarzystwa akcyjnego.

δ Laurahuta. Czterech zasypanych górników wydebyto już nieżywych z pod węgla w kopalni „Laurahütte.“

μ Gliwice. Tutejszy bank państwowy (Reichsbankstelle) miał w roku zeszłym obrotu marek 371,207,000, w Zgorzelicach 259,964,800 M., w Głogowie 225,495,000 marek, w Lignicy 279,942,000 M. Ogólna suma obrotu wszystkich tych banków w Państwie Niemieckim była 84,337,564,390 M.

— Adwokat i notaryusz Richard Beinert, pochodzący ztąd, a mieszkający w ostatnim czasie w Kempnie (Poznańskie), narobiwszy wiele długów, czmychnął podobno do Ameryki.

tyłe set lat przetrwała aż dotąd. W tym to amfiteatrze odbywały się owe igrzyska okrutne, owe walki gladiatorów, czyli szermierzy, pomiędzy sobą lub też z najdzikszymi zwierzętami. Gladiatorowie zaś (biorący nazwę z łacińskiego „gladium“—miecz), byli to niewolnicy, którzy na wpół nago bili się z sobą na miecze lub na pięście dotąd, aż jeden drugiego zabił; a dla urozmaicenia kazano im się bić z pragnąciami krwi, wyglodniałymi lwami, tygrysami, hyenami, i t. p. Niedosć na tem zniknęli cesarowie rzymscy, jak Neron, Kaligula, Maksymus, Tyberiusz, i inni, dysząc nienawiścią ku nauce niewinnego baranka ludzkości ku Chrystusowi, rozkazywali rzucać na pastwę owych zwierząt setki i tysiące męczenników, aż dopiero Konstantyn Wielki zabronił przesławiania chrześcijan i sam ich wiarę przyjął.—Ostąd Rzym p. gański stał się stolicą całego chrześcijańskiego świata, a następnie tylko katolickiego. Dnia Rzym ten doznał ważnych wypadków: wojska arabskie wzięły go, a oraz i całe Państwo Kościelne, zostawiając atoli Papieżowi zamek S-go Anibala i część miasta Leoninę przy Papieżu, a król włoski zobowiązał się płacić Ocu świętemu na wydatki kościelne i zarządzać rocznie 8 milionów franków.

(Dokończenie nastąpi.)

— Przyszłe roki sądów przysięgłych rozpoczyna się tu z dniem 1 kwietnia.

β Wirek. Pewien pan ztąd napadnięty został przez 2 wódczów w bliskości Friedenshuty, lecz wystrzałem z rewolweru zmusił tychże do ucieczki.

† Lubsza. Tutejszy proboszcz ks. Broll umarł nagle, 62 lat stary.

• W Górze (na Ślązku) nad granicą Wielkiego Księstwa Poznańskiego budują nową cukrownię i ta ma być wykończona do 1 października r. b. Na wiosnę dostateczny obszar ziemi użyty będzie pod buraki, aby cukrowni nie zabrakło materiału do przeróbki.

§ Opole. W tych dniach aresztowany tu został fałszerz pieniędzy (10-fenygówek) M. Knopp z Iellowy.

¶ Wrocław. Pan Kunowski, prezes sądu nadziemiańskiego tu we Wrocławiu (przeniesiony z Poznania tu dotąd) ma wkrótce być zamianowany prezesem t. zw. „kamergerychtu“ w Berlinie, w miejsce prezesa Oelschlägera.

— Schwytano tu podrabiacza pieniędzy Adelfa Klosoego, noszącego drugie nazwisko Thun. Policja w mieszkaniu jego znalazła formy do wyciskania fałszywych pieniędzy 10 i 50 fenygówek.

× Wielkie Strzelce. Wniosek, aby tutejsza szkoła bezwyznaniowa zamieniona została na wyznaniową, został przez tutejszych radnych miasta odrzucony.—

γ Poznań. Powodzianom w zeszły wtorek zaczęto wypłacać pieniądze z kasy państwowej i to tym, których komisja uznała za potrzebujących. Dwa i czterdziestu osobom wypłacono 112,000 mrk. jako jednorazowe wynagrodzenie. Jednym płacono po 100, drugim więcej do 2,000 mrk. Sposobem pożyczki uch. alono udzielić 40,000 mrk. Do 1000 mrk. pożyczki będą bezprocentowe; nad 1,000 mrk. pożyczający opłacać będą 2 procent rocznie, a po 5 latach spłacane być mają po 20 prct. rocznie tak, że cały kapitał pożyczony spłacony być ma w dziesięciu latach. — 59 osob zamiosło petycją do ministra, w której wyszczególnili, że również straty ponieśli, i żądają, aby ich również uwzględniono.

W Królewcu także zaprowadza miasto elektryczne oświetlenie własnym kosztem, który wynosi około 1 miliona marek.

Rozmaitości.

* W Bydgoszczy umarł restaurator na dworcu, a w jego miejsce zgłosiło się 150 innych, którzy chcą objąć tę restaurację pod temi samymi warunkami.

* Sławny badacz przyrody, profesor Falb z Wiednia, na podstawie spostrzeżeń wykazał na rok 1889 pewne dni, w których zająć mają pewne nieregularności w przyrodzie, oznaczające się wstrząśnieniami ziemi, wichurami, burzami itp. Wypadki te niezwykle podzielił Falb na 3 rzędy. W pierwszym rzędzie wyszczególnił następujące dni: 17 marzec, 15 kwiecień, 15 maj, 9 wrzesień, 24 październik, 23 listopad. Dnia 29 czerwca, 12 lipca, 22 grudnia mają panować wielkie ciemności.

* Zamek myśliwski Meyerling pod Wiedniem, w którym odebrał sobie życie cesarzewicz Rudolf, ma być rozebrany doszczętnie i w miejscu budynków ma być las, aby zupełnie ślad zaginał.

* W Nowym Jorku wzięt patent p. Forster na nowy trzonek do piór stalowych w kształcie napastrka. Nowy ten wynalazek nabawić ma ze piszącego kurczu w palcach przy długim pisaniu, ale wytwarza pismo zupełnie odmienne

od zwykłego i nadaje się do pisania listów bezimiennych, nie pozwala bowiem poznać, kto taki list pisał.

* **Dramat miłosny**, opisany przez „Jużnyj Kraj“, rozegrał się niedawno w Charkowie przy następujących okolicznościach:

U żyda Pereca, tokarza, pracował 20-letni żydek Kriczstejn, który od dość dawna żył potajemnie uczucie miłosne do córki swego pryncypala, młodzieńca Sary.

Zdebywszy się nareszcie na odwagę, oświadczył swą miłość i prosił o rękę; lecz wszelkie jego zabiegi okazały się daremne, gdyż dziewczyna pozostała dlań obojętną.

Mysł, iż ideał jego może stać się własnością innego, przyprowadzała biednego zakochanego do rozpacz.

Wreszcie postanowił powtórnie próbować szczęścia i udał się znów do Sary z oświadczeniami; gdy jednakże i tym razem dziewczyna dała mu stosowną odprawę, K. wściekłością miotany, rzucił się na Sarę i z okrzykiem: „Nie dla mnie, więc dla nikogo!“—odgryził nos ubostwiającej i sam poderżnął sobie gardło.

K. odgryziony nos poknął i skonał, a Sara z zeszpeconem obliczem odesianą została do szpitala.

* **Janek Rozpruwacz**, tajemniczy morderca kobiet w Londynie, niedawno zdaje się przeniósł się do Ameryki i w mieście Monague zamordował sześć kobiet; przy dwóch ofiarach znalezione klejnoty, widoczna zatem, że nie miał na celu rabunku. — Poszukiwanie owego mordercy tajemniczego pochłonęło już znaczne sumy. Rząd angielski wydał na aresztowanie i przewóz ludzi, na telegramy, druki, dozór policyjny i t. p. ogółem przeszło 112,000 mrk. Zaaresztowano przytem 1,389 osob, które potem trzeba było uwolnić, bo dowiodły niewinności swej pod tym względem.

* **U lekarza.** Czy chłopiec wasz zawsze się zajaka?

— Nie, panie doktorze, tylko kiedy mówi.

(NADESLANO.)

DLA GŁUCHYCH.

Pewna osoba, która prostym środkiem od 23-letniej głuchoty i szumu w uszach wyleczoną została, jest gotowa, opis tego środka w języku niemieckim życzącym sobie tego bezpłatnie przesłać. Adr.: J. H. NICHOLSON, Wien IX, Kolingasse 4.

Nadzwyczajny dodatek!

Do dzisiejszego numeru załączamy nadzwyczajny dodatek, który obejmuje dokładne wiadomości o wybornym środku **prawdziwego miodu ziołowego p. C. Lück'a w Kolbrzegu (Colberg)**, który zarazem poleca się łaskawym względem i uwadze. Przy **kaszlu, ochrypłości, zaflegmieniu, boleściach piersi, szty i płuc użyty, jest najwyborniejszym środkiem domowym.**

Do dostania w trzech wielkościach we fiaskach: po 1 M., 1 M. 75 fen., i 3 M. 50 fen.

Prospekta ze sposobem użycia i wielu świadectwami przy każdej fiaskce.

Główny skład i wysyłka przez C. Lucka'a Colberg.

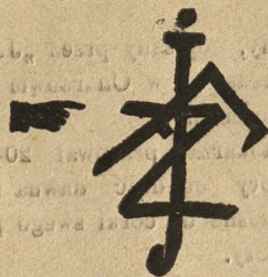
Składy jedyne: w *Bytomiu* u p. Artura Hoppe; w *Laurahucie* u Tomasza Widery; w *Głogówku* u M. Wistuby; w *Glimicach* u Hermana Simon'a; w *Raciborzu* u J. Bolik'a.

Kurs pieniężny.

Za Rubla płać - - - - - 3 M. 15 fen.
Za Guldena - - - - - 1 „ 68 1/2 „

Die reichhaltigste aller Moden-Zeitungen

ist die **Illustrierte Frauen-Zeitung.**

Dieselbe bringt jährlich 24 Moden- und 28 Unterhaltungs-Nummern mit 28 Beiblättern, so dass ohne Unterbrechung regelmässig wöchentlich eine Nummer erscheint (für Oesterreich-Ungarn der Stempelsteuer wegen alle 14 Tage eine Doppel-Nummer). Die Moden-Nummern sind der „Modenwelt“ gleich, welche mit ihrem Inhalte von jährlich über 2000 Abbildungen sammt Text weitaus mehr bittet, als irgend ein anderes Modenblatt. Jährlich 12 Beilagen geben an Schnittmustern zur Selbstanfertigung der Garderobe für Damen und Kinder wie der Leibwäsche überhaupt genügend für den ausgedehntesten Bedarf. — Das Unterhaltungsblatt bringt auser Novellen, einem vielseitigen Feuilleton und Briefen über das gesellschaftliche Leben in den Grossstädten und

Bädern regelmässige Mittheilungen aus der Frauenwelt, Kunstgewerbliches, Wirthschaftliches Gärtnerei und Briefmappe, sodann viele künstlerisch ausgeführte Illustrationen und an Moden endlich noch Folgendes: jährlich über 50 Artikel mit über 250 Abbildungen, 12 grosse farbige Modenbilder, 8 farbige Musterblätter für künstlerische Handarbeiten und 8 Extra-Blätter mit vielen Illustrationen, sodass die Zahl der letzteren an 3000 jährlich hinanreicht. Kein anderes illustriertes Blatt überhaupt, innerhalb oder ausserhalb Deutschlands, kann nur entfeht diese Zahl aufweisen; dabei beträgt der vierteljährliche Abonnements-Preis nur 2 M. 50 Pf. — Die „Grosse Ausgabe mit allen Kupfern“ bringt ausserdem jährlich noch 40 grosse farbige Modenbilder, also jährlich 68 besondere Beigaben, und kostet vierteljährlich 4 M. 25 Pf. (in Oesterreich-Ungarn nach Cours). — Abonnements werden jederzeit angenommen bei allen Buchhandlungen und Postanstalten. — Probe-Nummern gratis und franco durch die Expedition. Berlin W., Potsdamer Strasse 38, Wien I, Opperngasse 3.

Ungarn der Stempelsteuer wegen alle 14 Tage eine Doppel-Nummer). Die Moden-Nummern sind der „Modenwelt“ gleich, welche mit ihrem Inhalte von jährlich über 2000 Abbildungen sammt Text weitaus mehr bittet, als irgend ein anderes Modenblatt. Jährlich 12 Beilagen geben an Schnittmustern zur Selbstanfertigung der Garderobe für Damen und Kinder wie der Leibwäsche überhaupt genügend für den ausgedehntesten Bedarf. — Das Unterhaltungsblatt bringt auser Novellen, einem vielseitigen Feuilleton und Briefen über das gesellschaftliche Leben in den Grossstädten und

Bädern regelmässige Mittheilungen aus der Frauenwelt, Kunstgewerbliches, Wirthschaftliches Gärtnerei und Briefmappe, sodann viele künstlerisch ausgeführte Illustrationen und an Moden endlich noch Folgendes: jährlich über 50 Artikel mit über 250 Abbildungen, 12 grosse farbige Modenbilder, 8 farbige Musterblätter für künstlerische Handarbeiten und 8 Extra-Blätter mit vielen Illustrationen, sodass die Zahl der letzteren an 3000 jährlich hinanreicht. Kein anderes illustriertes Blatt überhaupt, innerhalb oder ausserhalb Deutschlands, kann nur entfeht diese Zahl aufweisen; dabei beträgt der vierteljährliche Abonnements-Preis nur 2 M. 50 Pf. — Die „Grosse Ausgabe mit allen Kupfern“ bringt ausserdem jährlich noch 40 grosse farbige Modenbilder, also jährlich 68 besondere Beigaben, und kostet vierteljährlich 4 M. 25 Pf. (in Oesterreich-Ungarn nach Cours). — Abonnements werden jederzeit angenommen bei allen Buchhandlungen und Postanstalten. — Probe-Nummern gratis und franco durch die Expedition. Berlin W., Potsdamer Strasse 38, Wien I, Opperngasse 3.

Zaszczytne świadectwa i uznania tysięcy rodzin i z urzędów domowych jak i urzędów państwowych i z sfer najwyższych.

Swietne dogodne wynalazi badacza natury Ernst'a Flothow w „naturalnem“ pielęgnowaniu domu i ciała.

„Hautschutzwasser“

przeciw pasożytom skórnym itp. flaszka po 1 i 2 M.

„Haarschutzwasser“

przeciw różnym chorobom włosów. Flaszka 1 i 2 M.

„Mund u. Zahnschutzwasser“

przeciw bakterjom zębowym. Flaszka po 1 i 2 M.

„Antisept. Zahnpulver“

dla pielęgnowania zębów, w puszkach po 1/2 i 1 M.

Kto dba o swoje zdrowie, mech używa środków ku temu służących.

„Pflanzen-Pomade“

dla piegowania włosów, w puszkach po 1 i 2 M.

„Pflanzen-Haaröl“

dla wzmocnienia włosów, flaszka po 1 i 2 M.

„Vegetabil. Hautseife“

dla pielęgnowania skóry, sztuka po 60 fen. 3 szt. 1,50 M.

„Bleifreier Hautpuder“

dla dam i dzieci w puszkach po 1/2 i 1 M.

Od lat wielu wyborne środki zaradcze dla domu i rodziny:

Flothow'a „wolny od trucizny“ środek przeciw szczurom i myszom w pudełkach po 1/2, 3, 6, 12 M. z nauką użycia,

uwalnia domostwa najpewniej i w bardzo krótkim czasie od wszelkich szkodliwych szczurów, myszy itp.

Flothow'a „wolne od trucizny“ droszek i tynktura przeciw robactwu w pudełkach i flaszkach po 1/2, 1, 2, 4, 7 1/2 M. z nauką użycia,

zabijają najpewniej i prędko każde robactwo jak to: szwabły, rasy, pluskwy, pęty, mole itp. i zniszczą do szczytu niebezpieczne zarodki (jajka, larwy, pupile itp.)

Tylko w ten czas te środki prawdziwe, jeżeli opatrzone są znakiem na czelu umieszczone.

Katalogi, świadectwa, cenniki, sposoby użycia darmo i opłacone.

Główne zastępstwo na Wrocław i okolice: Eduard Gross nadworny dostawca Wrocław (Breslau) Neumarkt 42. — W Bytomiu (Beuthen) p. Leon Schnurpfeil.

500 lat stare sławn prawdziwe sw. Jakóba krople żołądkowe.

Wyborne przy cierpieniach żołądka i kataru, kiszek kurczu żołądkowego i słabościom żganiu, zgadze, złym oddychaniu, kw. odbijaniu się, nudnościom, wómitach, wzdęciach, żółtacie, mleczu, wątroby i cierpieniach nerek, twardości brzucha i t. p.

Więcej przy objaśnieniu dołączone do każdej flaszki. Krople Jakóba nie są żadnym środkiem tajemniczym. Części składowe podane są przy każdej flaszce.

Do dostania są prawie we wszystkich aptekach po 1 M. i 2 M. flaszka. Książkę „Krankentrost“ przesyła każdemu darmo i opłaconą. Zamówić siebie jako taką przez kartę pocztową w restalbo w składach. Główny skład M. Schulz, Emmerich.

Do dostania także: w Bytomiu: Stara apteka, w Tarnowskich Górach: w aptece Aesculap, w Katowicach: w aptekach, jak i we wszystkich aptekach Śląskich.

DRZEWO
na opał
poleca

po najtańszej cenie
GOLDSTEIN'A piła parowa
w BYTOMIU
(Beuthen O/S.)

Do taniego sklepu.

Szanownej publiczności w ZABORZU i okolicy oznajmiam uprzejmie, że sprzedaję:
Cukier twardy funt 32 fen. Faryngę 30 fen. Kawę wyśmienitą i dobrego smaku funt 1,20, 1,40, 1,60, 1,80 2,00 mk. Kawę Perłową funt 1,40, 1,80 mk. Mydło suche funt 25 fen. Sode f. 5 fen. Pre-ówkę tęga f. 1,00, 1,10, 1,20 mk. Makę po cenach młynarskich i inne towary korzenne i delikatesy po niskich cenach

RYSZARD KALLER, Zaborze
Coaksplatz.

Do taniego sklepu.

Wielka wyprzedaż!

W skutek braku magazynu mebli wyprzedaję swój dobrze zaopatrzony skład mebli, luster i mebli wysztańskich z dzwona: orzechowego, wiśniowego i brzożowego.
Po cenach fabrycznych.
M. KAMM, majster stolarski.
Bytom. Ulica dworca kolei żelaznej Nr. 42. przy Poczcie.

Wszelkie gatunki **Wina we flaszkach**

z król. węgiersko-ziemskiej głównej piwnicy zbiorowej w Budapeszcie.

Polecamy po najtańszych oryginalnych cenach. Przy tej sposobności polecamy także nasze towary kolonialne (korzenne) po najtańszych cenach.

Józef Kaller, Henryk Kaller,
ulica Tarnowicka 24. **BYTOM.** ulica Krakowska 11.

Polecam po najtańszych cenach mój wielki skład pięknie palących się

Cygar

1 kista (100 sztuk) po 2, 2,25, 2,50, 2,70, 3, 3,10, 3,30 3,60 i t. d. i t. d.

Prawe wina

od najtańszego do najwybornejszego gatunku.

Bytom. **FR. ZAWISCHA.**

Obok starego kościoła farnego, ulica tarnowicka Nr. 36.

Mayer'a

Benedyktynka z Pepsina

Friedrich Ernst Meyer & Cie.

Bielefeld,

uznana jako najwybornejszy środek spożywczy, najlepszy środek domowy, w cierpieniach żołądkowych i w utrudnieniach trawienia, a mianowicie przy słabym trawieniu, braku apetytu, odbijaniu się, zgadze po jedzeniu, w uczuciowej słabości, mdłościom, chęciom do wómit, ciśnieniu żołądka, bladaczce. Skutek niezawodny, przy ogólnym osłabieniu, braku krwi itp. Sprowadzony środek wzmacniający dla powstałych z choroby. Skutkuje pewno! Smak bardzo miły! W 1/2, 1/4, 1/2 i 1/4 litrowych flaszkach. Do dostania w Bytomiu: w cukierni Alb. Danziger'a i Max'a Pniower'a. Dalsze składy urzędzi F. E. M. & Cie.

BAHNHOF - HOTEL

(E. Noak.)

Najwygodniejszy dla podróżnych.

Pokoje od 1,50 M.

Portyer przy każdym pociągu.

PIANINA

FORTEPIANY

w prost i krzyżowe strony najprzyjemniejsze tony. Pięć lat gwarancya. Często spłata przyjmuje się. Także są tania do dostania używane instrumenta. Fabryka parowa fortepianów.

A. Schütz & Co.,
w Brzegu (Brieg.)

Technicum Mittelweida

— Sachsen —
a) Maschinen-Ingenieur-Schule
b) Werkmeister-Schule.
— Vorunterricht frei. —

Moselweine

versendet in jedem Quantum

F. L. Laveu,

Weinhandl. in Trier a. Mosel.

Baugewerk-, Maschinen- und Mühlenbau-Schule

Neustadt in Mecklenburg. Auskunft durch den Director Jensen.